

„Ekonomika lesního podniku – vybrané účetní a daňové aspekty v lesním hospodářství“

**Vzdělávací semináře v lesním hospodářství,
Ministerstvo zemědělství ČR, 2016**

LESNÍ PODNIK

Václav Kupčák

„Lesy, bohatství národa zachovati, neposkvrněné míti je věčně a býti snažnou stráží jejich podstaty“

Maiestas Carolina, 1348

- 3. ministerská konference o ochraně evropských lesů – MCPEF (Lisabon 1998)** → Rezoluce L1: *Signatářské země se zavazují k zajištění dalšího výzkumu sociálních a ekonomických aspektů **trvale udržitelného lesního hospodářství**, zejména pokud jde o **hodnocení lesních produktů a služeb**, s cílem získat spolehlivé informace pro plánování, rozhodování a veřejný dialog.*
- *funkce, jimiž les přispívá k trvale udržitelnému rozvoji společnosti:*
***ekologické** (ochrana globálního a lokálního životního prostředí – celosvětový oběh uhlíku a vody, protierozní ochrana půdy, ochrana vodních zdrojů, ochrana krajiny před živelnými katastrofami, ochrana přírody ap.), **ekonomické** (obnovitelný přírodní zdroj mnohostranně využitelné dřevní suroviny a dalších lesních produktů, zdroj zaměstnání a příjmů ve venkovských oblastech), **sociální a kulturní** (uchování krajiny a kulturního dědictví, rekreační funkce ap.).*

„Silná hospodářská výkonnost musí jít ruku v ruce s udržitelným využíváním přírodních zdrojů“

(„Hlavní zásady společné zemědělské politiky, tržní politiky a politiky rozvoje venkova“). Evropská rada, Goteborg, 2001).

„Ekonomická životaschopnost je klíčovým pilířem trvale udržitelného obhospodařování lesů a má rozhodující význam pro udržení lesů a jejich mnohostranný užitek pro společnost. „

[4. ministerská konference o ochraně evropských lesů (Vídeň 2003), rezoluce V2 Zvyšování ekonomické životaschopnosti trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě]

Lesní hospodářství v ČR

- **výměra** lesních pozemků 2 649 tis.ha, lesnatost území státu 33,5 %
- **druhovú skladbu** dřevin: převažují jehličnaté dřeviny – 75,1 % (smrk 53 %, borovice 17 %), listnaté dřeviny 23,9 % (dub 6,6 %, buk 6,7 %)
- **kategorizace lesů**: lesy hospodářské – 75,8 %, lesy ochranné – 2,8 %, lesy zvláštního určení - 21,4 %
- celkové **zásoby dříví** - 668 mil. m³, 250 m³/ha
- průměrný celkový **přírůst (PCP)** - 17 mil. m³ ročně, 6,7 m³/ha
- **těžba dříví** - 15 – 16 mil. m³ ročně, 5,9 m³/ha (těžební intenzita)
- **podíl těžby** jehličnatého dříví - okolo 90 % (smrk cca 75 %)
- **sortimentní skladba** vytěženého dříví - převládají kulatinové sortimenty (cca 8-9 mil. m³), vlákninové dříví (okolo 5 mil. m³), ostatní užitkové dříví, štěpka, palivové dříví

- les jako jev ekonomický a společenský (veřejný)

Ekonomická typizace lesních podniků dle Pulkraba (1994):

- *přírodní podmínky*
- *vnitřní ekonomické podmínky*
- *vnější ekonomické podmínky*

- les jako lokalizační faktor

(lokalizační faktory - skutečnosti přírodní, ekonomické či politické povahy ovlivňující prostorovou lokalizaci ekonomických subjektů, dopravy a obslužných zařízení, atd. Mezi lokalizační faktory patří zdroje surovin, vzdálenost od hlavních středisek, dopravní náklady, dispozice a kvalita pracovních sil, úroveň infrastruktury, cenové relace, politická stabilita)

Zvláštnosti lesní výroby [MATĚJÍČEK 2015]

- dlouhou výrobní (produkční) dobu,
- relativně krátkou pracovní dobu,
- časovou rozdílnost v dokončování výroby,
- rozdílnou účast lesa ve výrobním procesu,
- sezónnost,
- polyfunkčnost lesní výroby,
- přeměnu vloženého kapitálu ve zboží,
- vynaložené náklady přímo nesouvisí s výnosy,
- zúročení vloženého kapitálu,
- závislost výnosu na věkové struktuře lesního majetku,
- působení státu a příslušnými kraji na vlastníky lesa,
- nízká produktivita na plošnou jednotku,
- sdružená produkce sortimentů dřeva a jiných produktů,
- vysoká míra vlastního kapitálu,
- cizí financování kvůli nízké rentabilitě je pravděpodobně nemožné,
- omezení produkční alternativy z důvodu stanovištních faktorů

Zvláštnosti lesního hospodářství [KUPČÁK 2006]

- Hospodářská úprava lesů
- Lesnická politika
- Certifikace trvale udržitelného lesního hospodářství

Podnik jako ekonomický systém

Podnikání,

Podnik, základní ekonomické funkce

Subjekty podnikání - formy a typy podniků

Podnik jako systém

Cíle podniku

Podnikání (entrepreneurship)

- *cílevědomá činnost k uspokojování cizích potřeb, za účelem dosahování zisku, resp. rozmnožení majetku či zvětšení bohatství (uspokojování vlastních potřeb)*

Podnikání:

- samostatná činnost
- provozovaná samostatně podnikatelem
- vlastním jménem
- na vlastní odpovědnost
- za účelem dosahování zisku

Podnik (enterprise)

- *právnícká nebo fyzická osoba, která vykonává podnikatelskou činnost*
- *systémový soubor hmotných, osobních a nehmotných složek, sloužících k provozování podnikání (věci, práva, jiné majetkové hodnoty) - kombinace disponibilních výrobních faktorů*
- **obchodní závod** (zákon č. 90/2012 Sb.) - organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti

Základní znaky podniku:

- právní subjektivita
- samostatná volba předmětu podnikání
- ekonomická samostatnost
- na trhu vystupuje jako samostatný subjekt
- plní ze zákona dané závazky vůči státu a státnímu rozpočtu
- investice hradí z disponibilního zisku

Subjekty podnikání - formy a typy podniků

a) podle předmětu činnosti (výkonů):

- těžební
- energetické
- zemědělské
- zpracovatelské a výrobní
- poskytující služby

b) podle velikosti:

- malé
- střední
- velké

c) podle právní formy podnikání:

- státní podniky
- soukromé podniky
- obchodní společnosti
- družstva

Pozn.: právní formu státní podnik v ČR poprvé zavedl zákon 88/1988 Sb., o státním podniku, s účinností od 1. července 1988. Novější verze zákona o byly zveřejněny pod čísly 111/1990 Sb. a **77/1997 Sb.**

Podnik jako systém

System je soubor na sebe vzájemně působících složek (prvků nebo subsystémů), které tvoří celek, jehož vlastnosti se liší od vlastností jeho jednotlivých složek. Složky systému jsou mezi sebou spojeny vazbami. Prvek je základní část systému, která není na dané rozlišovací úrovni již dále dělitelná. Struktura systému charakterizuje jeho vnitřní uspořádání. Společenské systémy vykazují cílové chování - je reprezentováno dosažením určitého stavu [Kořínek 1993].

Podnik je otevřený, dynamický, komplexní, částečně stochastický, částečně autonomní, cílově řízený a cíle hledající, produktivní a sociální systém [Ruhle 1973].

Parciální subsystémy podniku:

- technický
- sociální
- ekonomický (stavové a tokové veličiny)

Cíle podniku (Proč? Co? Jak?)

- *všechny činnosti jež vedou a napomáhají maximalizaci hodnoty podniku (firmy) [SYNEK 1994]*

Fáze stanovení cílů podniku:

- kritická analýza dosavadní činnosti podniku (SWOT)
- stanovení hlavních směrů hospodářského rozvoje podniku (globální cíle)
- určení klíčových činností (specifické cíle, podnikové plány)

Vztahy mezi podnikovými cíli: komplementární
antinomické, konkurenční, indiferentní

Transformace podniků SL na akciové společnosti (1992)

podnik	LAS	ost. AS
Středočeské státní lesy Benešov, s.p.	8	2
Jihočeské státní lesy, České Budějovice, s.p.	11	2
Západočeské státní lesy, Plzeň, s.p.	15	3
Severočeské státní lesy, Teplice, s.p.	6	-
Východočeské státní lesy, Hradec Králové, s.p.	11	1
Jihomoravské státní lesy, Brno, s.p.	10	1
Severomoravské státní lesy, s.p.	17	5
celkem	78	14

Děkujeme za pozornost.

Doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.
Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská
Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky
Kamýcká 1176
165 21 Praha 6 - Suchdol
Česká republika
e-mail: kupcak@fld.czu.cz